

A.1.4 Ποιον χάρτη να διαλέξω;

ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΑΡΤΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι χάρτες αποτελούν πολύτιμα «εργαλεία», που μας δίνουν διάφορες πληροφορίες για τη μελέτη ενός τόπου.

Με τη βοήθεια των χαρτών μπορούμε:

- να βρίσκουμε τη γεωγραφική θέση ενός τόπου,
- να ταξιδεύουμε σε διάφορα σημεία της επιφάνειας της Γης και
- να παίρνουμε αποφάσεις σχετικά με τον χώρο.

Δεν υπάρχει ένας χάρτης που να μας δίνει όλων των ειδών τις πληροφορίες. Έτσι, ανάλογα με τις πληροφορίες που χρειαζόμαστε κάθε φορά, επιλέγουμε τον κατάλληλο χάρτη.

Κατηγορίες χαρτών

Ανάλογα με τις πληροφορίες που μας παρέχουν, οι χάρτες διακρίνονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

1. Χάρτες γενικής χρήσης: Είναι οι χάρτες που μας παρέχουν πολλών ειδών πληροφορίες ταυτόχρονα (για τα βουνά, τις λίμνες, τα ποτάμια, τους δρόμους, τις πόλεις κ.ά.). Λόγω των ποικίλων πληροφοριών που διαθέτουν, οι χάρτες γενικής χρήσης περιλαμβάνουν και μεγάλη ποικιλία συμβόλων.

- Χάρτες γενικής χρήσης είναι, για παράδειγμα, οι χάρτες του αναγλύφου και οι πολιτικοί χάρτες;

- **Χάρτης του αναγλύφου** ονομάζεται ο χάρτης που παρουσιάζει τη μορφή της

επιφάνειας της Γης με χερσονήσους κτλ.

- **Πολιτικός χάρτης** περιβάλλον μιας περιοχής, τις πόλεις, τους δρόμους κ.ά.

2. Θεματικοί χάρτες: Είναι χάρτες που παρουσιάζουν με ένα συγκεκριμένο θέμα.

- Θεματικοί χάρτες είναι οι χάρτες της θερμοκρασίας, της υγρασίας, της ενέργειας κ.ά.
- Τα επτά βήματα για την επιλογή του χάρτη:
- Βήμα 1ο: Επιλογή του τόπου.
  - Βήμα 2ο: Συλλογή των πληροφοριών που χρειαζόμαστε.
  - Βήμα 3ο: Επιλογή του χάρτη.
  - Βήμα 4ο: Επιλογή του κλίμακας.
  - Βήμα 5ο: Επιλογή του τύπου του χάρτη.
  - Βήμα 6ο: Σχεδιασμός του χάρτη.
  - Βήμα 7ο: Αξιολόγηση του χάρτη.

Απαντήσεις

- Διάβασε προσεκτικά το βιβλίο (σελ. 20 σχολ. βιβλίου) και να δώσει στον εργοστάσιο μένου να απαντήσει στην ερώτηση. Πώς κρίνεις το εργοστάσιο;

Για μια τόσο σημαντική οργάνωση, ο εργοστάσιος περιβάλλον μιας πόλης, όμως, χρειάζεται να είναι καθαρό, όπως, για παράδειγμα, η απόσταση από τον εργοστάσιο με το συγκοινωνιακό

επιφάνειας της Γης, με τις οροσειρές, τις πεδιάδες, τις λίμνες, τα ποτάμια, τις κερσονήσους κτλ.

- **Πολιτικός χάρτης** ονομάζεται ο χάρτης που παρουσιάζει το ανθρωπογενές περιβάλλον μιας περιοχής, δηλαδή τα έργα που κατασκεύασε ο άνθρωπος, όπως τις πόλεις, τους δρόμους, τις γέφυρες, τις σήραγγες, τα λιμάνια κτλ.

2. Θεματικοί χάρτες: Είναι οι χάρτες που μας παρέχουν ειδικές πληροφορίες, σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα.

- Θεματικοί χάρτες είναι, για παράδειγμα, οι χάρτες που παρουσιάζουν τις τιμές της θερμοκρασίας, την κατανομή του πληθυσμού, την παραγωγή ή την κατανάλωση ενέργειας κ.ά.

Τα επτά βήματα για τη δημιουργία ενός θεματικού χάρτη είναι:

Βήμα 1ο: Επιλογή του θέματος που θα έχει ο χάρτης

Βήμα 2ο: Συλλογή των απαραίτητων δεδομένων

Βήμα 3ο: Επιλογή των πληροφοριών που θα απεικονιστούν στον χάρτη

Βήμα 4ο: Επιλογή του κενού χάρτη στον οποίο θα τοποθετηθούν τα δεδομένα

Βήμα 5ο: Επιλογή κατάλληλων χαρτογραφικών συμβόλων για κάθε τύπο δεδομένων

Βήμα 6ο: Σχεδιασμός και οργάνωση του χάρτη

Βήμα 7ο: Αξιολόγηση του χάρτη

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

- Διάβασε προσεκτικά το κείμενο και παρατήρησε την εικόνα που ακολουθεί (σελ. 20 σχολ. βιβλίου). Αρκεί ένας χάρτης του αναγλύφου της περιοχής, για να δώσει στον εργοστασιάρχη όλες τις πληροφορίες που χρειάζεται, προκειμένου να απαντήσει στα ερωτήματά του και να αποφασίσει πού θα πρέπει να χτίσει το εργοστάσιο αλουμινίου; Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

Για μια τόσο σημαντική απόφαση δεν αρκούν μόνο οι πληροφορίες ενός χάρτη του αναγλύφου της περιοχής. Ο χάρτης του αναγλύφου παρουσιάζει στοιχεία που αφορούν το φυσικό περιβάλλον μιας περιοχής, όπως τα βουνά, τις λίμνες, τα ποτάμια κ.ά. Ο εργοστασιάρχης, όμως, χρειάζεται επιπλέον στοιχεία, τα οποία δεν παρέχονται από τον χάρτη του αναγλύφου, όπως, για παράδειγμα, πληροφορίες σχετικά με τη θέση των κοιτασμάτων βωξίτη και την απόσταση από αυτά, στοιχεία για την παροχή ενέργειας, πληροφορίες σχετικά με το κοινωνικό δίκτυο κ.ά.

- Ο εργοστασιάρχης (σελ. 20 σχολ. βιβλίου) αποφάσισε πως μόνο ο χάρτης του αναγλύφου δεν είναι αρκετός. Ποιους άλλους χάρτες μπορεί να χρειαστεί; Μπορείς να περιγράψεις τι είδους πληροφορίες θα πρέπει να δίνουν οι χάρτες αυτοί;

Εκτός από τον χάρτη του αναγλύφου, με τη βοήθεια του οποίου θα μελετήσει και τη μορφή των ακτών για τη μεταφορά εμπορευμάτων με πλοία, ο εργοστασιάρχης μπορεί να χρειαστεί τους ακόλουθους χάρτες:

- A. Θεματικό χάρτη, ο οποίος θα παρουσιάζει τη γεωγραφική κατανομή των κοιτασμάτων βωξίτη της χώρας, έτσι ώστε να πληροφορηθεί για τις περιοχές όπου υπάρχουν κοιτάσματα βωξίτη, που αποτελεί την πρώτη ύλη για την παραγωγή αλουμινίου.
- B. Θεματικό χάρτη σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, προκειμένου να πληροφορηθεί σχετικά με τα σημεία στα οποία υπάρχουν εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και την απόσταση από αυτά.
- Γ. Πολιτικό χάρτη της ευρύτερης περιοχής, από τον οποίο θα πληροφορηθεί σχετικά με τα όρια των δήμων, αλλά και τη θέση των οικισμών της περιοχής (για αναζήτηση προσωπικού ή τόπου διαμονής του προσωπικού).
- Δ. Οδικό χάρτη, ο οποίος θα παρουσιάζει το οδικό δίκτυο της περιοχής, που αποτελεί χρήσιμη πληροφορία κυρίως για τη μεταφορά των προϊόντων, αλλά και του προσωπικού.
- E. Θεματικό χάρτη, ο οποίος θα παρουσιάζει τη θέση των βιομηχανικών περιοχών, καθώς το εργοστάσιο θα πρέπει να βρίσκεται σε σχετικά μικρή απόσταση από τα βιομηχανικά κέντρα.

- Τελικά ο εργοστασιάρχης αποφάσισε να συμβουλευτεί τον ακόλουθο χάρτη (σελ. 20 σχολ. βιβλίου). Μελέτησέ τον προσεκτικά. Στη συνέχεια προσπάθησε να βρεις ποια θέση της Στερεάς Ελλάδας συγκεντρώνει τα περισσότερα από τα παρακάτω πλεονεκτήματα.

A. Γειτονικά κοιτάσματα βωξίτη

- Πόσο μακριά θα βρίσκεται το υπό κατασκευή εργοστάσιο αλουμινίου από την κοντινότερη περιοχή κοιτασμάτων βωξίτη;

Σημαντικά κοιτάσματα βωξίτη βρίσκονται στην περιοχή μεταξύ Άμφισσας και Λιβαδειάς, οπότε το εργοστάσιο θα πρέπει να βρίσκεται σε κάποιο σημείο της περιοχής αυτής.

B. Ηλεκτρική ενέργεια

- Πόσο μακριά θα βρίσκεται το υπό κατασκευή εργοστάσιο αλουμινίου από το κοντινότερο εργοστάσιο παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας;

Με βάση τον χάρτη, μπορεί να προμηθεύεται ηλεκτρική ενέργεια από τα φράγματα παραγωγής υδροηλεκτρικής ενέργειας Καστρακίου και Κρεμαστών.

Γ. Άμεση πρόσβαση σε άλλες βιομηχανικές περιοχές

- Πόσο κοντά θα βρίσκεται το υπό κατασκευή εργοστάσιο αλουμινίου σε άλλες βιομηχανικές περιοχές της Ελλάδας;

Σύμφωνα με τον χάρτη, οι πλησιέστερες στην περιοχή κοιτασμάτων βωξίτη βιομηχανικές περιοχές βρίσκονται στη Λαμία, στη Λιβαδειά, στη Χαλκίδα και στην Αθήνα.

Δ. Άμεση πρόσβαση στη θάλασσα

- Έχει το υπό κατασκευή εργοστάσιο αλουμινίου πρόσβαση στη θάλασσα για τη μεταφορά των προϊόντων του; Πόσο μακριά θα βρίσκεται από το κοντινότερο λιμάνι;

Λιμάνια βρίσκονται στην ανατολική Στερεά Ελλάδα, στον νομό Αττικής, αλλά και κοντά στην Άμφισσα.

- Σημείωσε πάνω στον χάρτη την πιθανή θέση του εργοστασίου.

Με βάση τα προηγούμενα, η καταλληλότερη περιοχή για την κατασκευή του εργοστασίου είναι η περιοχή κοντά στην ακτή, ανάμεσα στην Άμφισσα και τη Λιβαδειά. Το σημείο αυτό συνδυάζει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα κριτήρια που προαναφέρθηκαν.

1. ΣΩΣΤΟ Ή ΛΑΘΟΣ;

Συμπλήρωσε το γράμμα Σ ή Λ, αν οι ακόλουθες προτάσεις είναι, αντίστοιχα, σωστές ή λανθασμένες.

- α. Η επιλογή του κατάλληλου χάρτη είναι ανεξάρτητη από το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε κάθε φορά.
- β. Οι χάρτες μάς βοηθούν να πάρουμε αποφάσεις που σχετίζονται με τον χώρο.
- γ. Δεν υπάρχει ένας χάρτης που να περιλαμβάνει όλες τις πληροφορίες.
- δ. Οι θεματικοί χάρτες χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία χαρτογραφικών συμβόλων.
- ε. Ο χάρτης κατανομής πληθυσμού είναι χάρτης γενικής χρήσης.
- στ. Οι χάρτες αναγλύφου είναι χάρτες γενικής χρήσης.
- ζ. Εάν πρόκειται να ταξιδέψω με το αυτοκίνητό μου σε μια κοντινή περιοχή, θα πρέπει να επιλέξω τον πολιτικό χάρτη της Ελλάδας.

2. Συμπλήρωσε τη μεσοστιχίδα και σχημάτισε κάθετα ένα είδος χάρτη.

- 1. _____ _____
- 2. _____ _____
- 3. _____ _____
- 4. _____ _____
- 5. _____ _____
- 6. _____ _____

- 1. Οι χάρτες γενικής χρήσης έχουν πολλά ... που μπορεί να είναι σημεία, γραμμές κ.ά.
- 2. Υπάρχουν τόσα ... χαρτών όσες και οι ανάγκες των ανθρώπων.
- 3. Ο χάρτης που παρουσιάζει τις τιμές της θερμοκρασίας μιας χώρας είναι ένας ... χάρτης.
- 4. Ο πολιτικός χάρτης μιας περιοχής μάς πληροφορεί και για τη θέση των κυριότερων ... της περιοχής.
- 5. Και έτσι ονομάζεται ο χάρτης αναγλύφου.
- 6. Χάρτης που δείχνει την πορεία την οποία πρέπει να ακολουθήσει ένα πλοίο.

* Οι απαντήσεις στις Συμπληρωματικές ερωτήσεις – ασκήσεις βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου.

Την 27η Αυγούστου 1960 η ...
... και η γαλλική εταιρεία ...
... παραγωγής αλ ...

Το εργοστάσιο θα κατασ ...
... της Αττικής. Θα παράγ ...
... από την κατεργασία του βω ...
... ολοκληρώθηκε στην Ελλάδα ...
... στις ευρωπαϊκές χώρες ...

Η εταιρεία που δημιουρ ...
... «Εταιρεία της Ελλάδος» και αρχι ...
... κτηνών. Για τη στεγάση ...
... τους, η εταιρεία ανέθεσε ...
... Κωνσταντίνο Δοξιάδη τον ...
... μικής πολιτείας. Ο Κ. Δοξ ...
... σική αλλά και σύγχρονη ...
... πέτρινα σπίτια, που διαμό ...
... δρόμια, πλατείες και ελαιό ...
... μέση έκταση. Την ίδια μορφ ...
... ριδής, Φωτιάδης.

Το κτίσιμο του οικισμού ...
... ριών – τύπων σπιτιών, με ...
... επιδίωξη για βελτίωση της ...

Μέσα από συνεχείς επε ...
... λη έφτασε στη σημερινή τη ...
... από αναφορές ξένων αρχι ...
... Αυστριακού Ludwig Salvat ...

Η πόλη «Άσπρα Σπίτια» ...
... Αθήνα, 35 χλμ. από τη Λει ...
... Παρνασσού. Αποτελείται ο ...
... και 30 καταστήματα, κτίρι ...
... ταμένο ασφαλτοστρωμένο ...
... ματά τους από τους ήρωες ...

Φωτεινός παντογνώστης...

Την 27η Αυγούστου 1960 η ελληνική κυβέρνηση, με πρωθυπουργό τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, και η γαλλική εταιρεία «Πεσινέ (Pechiney)» υπέγραψαν σύμβαση για τη δημιουργία εργοστασίου παραγωγής αλουμινίου.

Το εργοστάσιο θα κατασκευαζόταν στην περιοχή του Αγ. Νικολάου, στον γραφικό κόλπο της Αντίκυρας. Θα παράγαγε 100.000 τόνους αλουμίνας και 50.000 τόνους αλουμινίου από την κατεργασία του βωξίτη που υπήρχε σε αφθονία στα βουνά της Βοιωτίας. Ο βωξίτης ανακαλύφθηκε στην Ελλάδα το 1926 και μέχρι τη δεκαετία του '60 εξαγόταν ανεπεξέργαστος σε ευρωπαϊκές χώρες και στη Σοβιετική Ένωση.

Η εταιρεία που δημιουργήθηκε πήρε το όνομα «Αλουμίνιο της Ελλάδος» και αρχικά απασχολούσε 1.000 εργαζομένους. Για τη στέγαση αυτών και των οικογενειών τους, η εταιρεία ανέθεσε το 1961 στον αρχιτέκτονα Κωνσταντίνο Δοξιάδη τον σχεδιασμό μίας πρωτότυπης μικρής πολιτείας. Ο Κ. Δοξιάδης σχεδίασε μια παραδοσιακή αλλά και σύγχρονη πόλη, με ομοιόμορφα λευκά πέτρινα σπίτια, που διαμόρφωσαν γειτονιές με πεζοδρόμια, πλατείες και ελαιόδεντρα από την απαλλοτριωμένη έκταση. Την ίδια μορφή διατήρησαν και οι επόμενοι αρχιτέκτονες Λεμπέσης, Μασουριδής, Φωτιάδης.

Η πόλη «Άσπρα Σπίτια».

Το κτίσιμο του οικισμού σε διάφορες περιόδους δημιούργησε και την ποικιλία κατηγοριών - τύπων σπιτιών, με όλα τα προβλήματα που αυτό συνεπάγεται, αλλά και τη συνεχή επιδίωξη για βελτίωση της ποιότητας διαμονής.

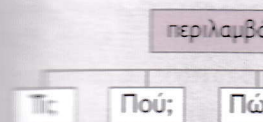
Μέσα από συνεχείς επεκτάσεις (1969-1972, 1975, 1979-1983) και βελτιώσεις η πόλη έφτασε στη σημερινή της μορφή και πήρε το όνομα «Άσπρα Σπίτια». Η ονομασία δόθηκε από αναφορές ξένων αρχαιολόγων, συγγραφέων και την εικονογραφημένη περιήγηση του Αυστριακού Ludwig Salvator το 1870.

Η πόλη «Άσπρα Σπίτια» βρίσκεται στο Νομό Βοιωτίας, σε απόσταση 164 χλμ. από την Αθήνα, 35 χλμ. από τη Λειβαδιά, 40 χλμ. από τους Δελφούς και το χιονοδρομικό κέντρο Παρνασσού. Αποτελείται σήμερα από 1.072 κατοικίες συνολικής επιφάνειας 115.000 τ.μ. και 30 καταστήματα, κτίρια κοινής ωφέλειας, συνολικής επιφάνειας 15.500 τ.μ. Έχει εκτεταμένο ασφαλτοστρωμένο και πλακοστρωμένο δίκτυο οδών. Οι δρόμοι παίρνουν τα ονόματά τους από τους ήρωες της μυθολογίας και της ιστορίας της πατρίδας μας. Υπάρχουν επί-

σης δρόμοι με ονόματα συγγραφέων, ενώ τα συγκροτήματα διαμερισμάτων έχουν ονόματα βουνών, νησιών και πόλεων της Πελοποννήσου και της Μακεδονίας. Η περίμετρος της πόλης σχηματίζει το λατινικό «L», με το κάτω μέρος του να συνορεύει με τη θάλασσα.

Είναι μια σημαντικά οργανωμένη πόλη, που λειτουργεί εξυπηρετώντας τις ανάγκες των εργαζομένων στην εταιρεία «Αλουμίνιον της Ελλάδος», στις δημόσιες υπηρεσίες και στους οργανισμούς, καθώς και των επαγγελματιών. Αποτέλεσε δε πολεοδομικά μία πρωτοπορία για την Ελλάδα του '60.

Πηγή: www.aspra.gr

Τα πλεονεκτήματα τω

Κάρτες:

- Είναι εύκολα κατανοητά
- Παρέχουν τη δυνατότητα ανεξάρτητα από το μέγεθος
- Επιτρέπουν την αποθήκευση
- Δίνουν τη δυνατότητα προσδιορισμό των στοι

Χρησιμότητα των χ

Η μεγάλη χρησιμότητα τω

- Πληροφορίες για τη γε
- Πληροφορίες για τα φ
- Πληροφορίες για τις σ